ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 585 — ՇԱԲԱԹ — 27 — ԱՊՐԻԼ 1863

Տարեկանգինն է 6 Արծաթ Մէճիտիէ. Վեցամսեայ 3½ ...
Մէկ ծանուցումն տողին 2 դրուշ է.
Ստորագրութիւնները կանխիկ են։
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյ 1ին և 15ին կը սկսին։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ճամբուն ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագրին պիտի ուղղուի. և առանց ճամբուն ծախքը խրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 27 ԱՊՐԻԼ

ՓԵՌԱՒՈՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁ
ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ԿԱՅՍԵՐ
Ի ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՍ

Պատմութիւնը՝ որ անցելոյն հայելին է՝ մեզի չներկայացուներ այնպիսի փառաւոր, շքեղ և մեծափայլելուչ հանդէս մը, որով ժողովուրդ մը իւր Վեհապետին վրայ ունեցած անկեղծ սէրն ու երախտագիտութիւնը յայտնած ըլլայ, ինչպէս որ Պօլսոյ ժողովուրդն յայտնեց մեր առատագութ և օգոստափառ Կայսեր Եգիպտոսէն վերադառնալուն առթիւ։ Ժողովուրդ մը՝ որ իր սրտին զգացումը խօսքով յայտնելու անբաւական է, ուրիշ անկեղծ միջոցի մը կը դիմէ, որ է գործը. այնպիսի գործ մը՝ յորում գրեթէ Օսմանեան մայրաքաղաքին մէջ բնակեալ ամեն ազգի և ամեն կարգի ժողովուրդ գերբար գլելու և գերազանցելու կը ջանէին օգոստափառ Ինքնակալին ընդունելութեան հանդիսին մէջ, որուն նմանը՝ ոչ իսկ Հռոմայեցւոց յաղթական հանդէսներուն մէջ տեսնուած կամ լսուած է. հանդէս մը՝ որ մարդ աւելի զմայլելով կրնայ տեսնել, զգալ և վայելել, քան թէ նկարագրել, մանաւանդ՝ որ պատմութեան մէջ նշանաւոր դրուագ մը կազմող անցք մը անհնար է անձուկ թերթի մը սահմանին մէջ բովանդակել՝ մանրամասն նկարագրութեամբ։

Այս պատճառաւ մեր նախընթաց թերթին մէջ մեր ամենասիրելի վեհափառ Կայսեր մայրաքաղաքս ըրած երջանկաբեր վերադարձը համառօտիւ յիշելէ ետև, այսօր փափաք մը կրնենք կատարուած կարգէ դուրս հանդէսներուն և ուրախութեանց մէկ գոյն ուրուագիծը տալու։

Օգոստափառ Կայսեր վերադարձին օրը արդարև ընդհանուր ուրախութեան և տօնի օր մ'էր մայրաքաղաքիս համօրէն բնակչացը. Քրիստոնեայ, Տաճիկ, Հրեայ, և բարեկամ տէրութեանց հպատակ Եւրոպացիք, հարուստ, աղքատ, առհասարակ մասնակից եղան այս մեծ տօնին, և սիրոյ ու համակրութեան այն աստիճան եռանդագին ցոյցեր եղան, որոնք վեհափառ Ինքնակալին իր ամեն կարգի հպատակաց բարօրութեանն ու երջանկութեանը վրայ ունեցած հայրախնամ հոգածութեանցն անժխտելի վկայ մը կրնան համարուիլ։

Արդէն անցեալ երկուշաբթու ընէ 'ի վեր եղած կարգէ դուրս պատրաստութիւնները մեզի նախատեսել կուտային թէ Բիւզանդեան մեծ մայրաքաղաքն և Վոսփորի չքնաղ ափունքը նմանը չտեսնուած փառաւոր տեսարան մը պիտի ներկայացընէին անցեալ ուրբաթ օրը։

Հինգշաբթի իրիկուն կայսերական նաւը Կէլիպօլուէն ուղղակի Հէյպէլի կղզին առջև երթալով հոն խարսխեր էր։

Նոյն իրիկունը Բարձր. Մեծ Եպարքոս Քեամիլ փաշան, Բարձր. արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ալի փաշան, Արդարութեան բարձրագոյն ատենի նախագահն և տէրութեան բոլոր բարձրաստիճան նախարարները շոգեշարժ փրգաթով մը օգոստափառ Ինքնակալին բարեբաստիկ վերադարձը շնորհաւորելու գացին, և իրենց խորին մեծարանաց և անձնանուիրութեան հաւաստիքը մատուցին Նորին կայսերական վեհափառութեան։

Ուրբաթ առաւօտ ժամը երեքին օգոստափառ կայսրը մեկնեցաւ Հէյպէլին առջևէն. Կղզեաց բնակիչք՝ ծովեզերքները լեցուած՝ կեցցէներու և օրհնութեանց աղաղակներով օդը կը թնդացընէին։

Մայրաքաղաքիս հայ վարժարանաց մանկունք՝ որոնք բարեխնամ Ինքնակալին վերադարձը տօնելու համար շաբաթէ մը 'ի վեր գոհաբանական երգեր կը պատրաստէին, նոյն օրը առաւօտուն Եգիպտին վարչութեան բանած յատուկ շոգենաւով Տէնիզ-գարուէն ելան, ամենն ալ շքեղ հագած, ձեռքերնին մաքուր ճերմակ ձեռնոցներով ծաղկի փունջեր բռնած, և քաղցրաձայն երգերով Ֆէնէր Պաղչէի առջև վեհափառ Ինքնակալը դիմաւորեցին։ Կայսերական շոգենաւը Այթեֆանօ ծովեզերքը անցնելով դէպ 'ի նաւահանգիստ կու գար, և ահա յանկարծ մայրաքաղաքիս ծովեզերեայ ու յամաքային մարտկոցներն, և Վոսփորի նաւահանգստին բերանը շարուած և երփներանգ դրօշակներով զարդարուած օսմանեան և օտարազգի պատերազմական նաւերը գոռալ սկսան միահամուռ և անընդհատ թնդանօթներու որոտմամբ։

Գատը գեղի առջևէն մինչև Թօփհանէ հարիւրաւոր շոգենաւ և բիւրաւոր նաւակներ ծովուն երեսը ծածկեր էին վեհափառ Կայսեր ցանկալի վերադարձը տեսնելու համար։

Նոյն միջոցին կայսերական Ֆէյզի Պիհաա շոգենաւը ծանր ծանր մինչև Տոլմա Պաղչէի կայսերական պալատին առջև հասնելով ժամը հինգին հոն խարիսխ ձգեց, և օգոստափառ Ինքնակալը իւր վերջին ուղևորութեանը ժամանակ իր սեպհական գործածութեանը յանձնելով մակոյկով Թօփհանէ ելաւ՝ կայսերազուն իշխանաց և Տէրութեան բարձրաստիճան նախարարաց հետ։

Բարձրագոյն մայր թագուհին Թօփհանէի մզկիթին մէջ դիմաւորեց իւր օգոստափառ որդին, որ արքունի նուագարանաց ներդաշնակաւոր նուագներովն և անհամար հանդիսատես բազմութեան մէջէն անցաւ մզկիթը գնաց և ժամու մը չափ հոն աղօթեց։

Անկէց նոյն փառաւոր հանդիսիւ, շքեղազարդ ձիոյ կառքերու մէջէն անցնելով, և անթիւ ժողովրդոց ջերմեռանդ բարեմաղթութեանց ուղերձն ընդունելով Տոլմա Պաղչէի պալատը գնաց։

Տոլմա Պաղչէի հրապարակին վրայ տէրութեան զինուորական և բժշկական դպրոցներուն աշակերտներն և ամեն ազգաց դպրոցական մանկունք կարգ կարգ շարուած օրհնութիւններ ու բարեմաղթութիւններ կերգէին։ Կայսերական պալատին մէջ կ'սպասէին օտար տէրութեանց դեսպանները իրենց շքեղ համազգեստներովն հագուած։ Օգոստափառ Ինքնակալը պալատը մտնելուն պէս, դեսպանները Նորին Վ. վեհափառութեան ներկայացան, և իր ողջամբ դարձին շնորհաւորեցին։ Անկից ետև, Տէրութեան բարձրաստիճան նախարարները ներկայացան, և իրենց ծառայական յարգանքը մատուցանելէ ետև մեկնեցան։

Իրիկունը բոլոր մայրաքաղաքս և Վոսփորի նեղուցը զարմանաքանչ տեսարան մը կընծայէին այնպիսի լուսավառութեամբ մը որուն նմանը տեսնուած չէր։ Չկար տուն մը, չկար աղքատի հիւղակ մը որ լուսաւորուած չըլլար. իսկ կայսերական պալատին, արքունի զօրանոցներուն, և տէրութեան նախարարաց և բարձրաստիճան պաշտօնէութեան ապարանքներուն չքնաղ լուսազարդութիւնն անհնար է նըկարագրել։

Պօլսոյ փողոցներուն ու շուկաներուն մէջ չկար խանութ մը որ դափնիներով, մոմեղէններով, ծաղիկներով, և շատերն ալ կերպասներով, ծանրագին փնջեղներով, շալերով, հայելիներով զարդարուած և գոյն գոյն կանթեղներով, մոմերով ու բիւրեղեայ ճրագարաններով լուսաւորուած չըլլար։

Ասոնց մէջ մասնաւորապէս ուշադրութեան արժանի էին բրինձի և փախաթի վաճառանոցները, մեծ շուկային մէջ Գոլըդաճըլար Պաշի և ոսկերչաց փողոցները. Վալիտէ խանի, Չուխաճի խանի և Եըլտըզ խանի դուռները, որոց վարդագոյն ճոխութիւնն ու շքեղութիւնը հազար ու մէկ գիշերուան վիպասանութիւններուն իրական նկարագիրը կրնային համարուիլ։

Այս կարգէ դուրս զարդարանաց պատրաստութիւններն օգոստափառ Ինքնակալը տեսնալով, շաբաթ օրը հրաման ըրեր էր որ մայրաքաղաքիս մեծ շուկան ալ երկու գիշեր բաց մնայ, որն որ երբեք եղած բան չէր։ Անհնար է նկարագրել ժողովրդեան եռանդագին ուրախութիւնը։ Շուկային ամեն կողմն ուրիշ բան չէր տեսնուեր, բայց եթէ իւրաքանչիւր խանութի խիստ թանկագին նիւթերը 'ի ցոյց և 'ի զարդ եղած, ամեն կողմ ոսկեճամուկ նկարներ, ազնիւ կերպասներ ու բեհեզներ, արծաթեայ աշտանակներ, ծանրագին շալեր, բիւրեղեայ ճրագարաններ, վարդափունջ ծաղկազարդներ, հայելիներ, վերջապէս Տաճկաստանի մէջ գործածուած և իւրաքանչիւր տան մէջ գտնըուած բոլոր ծանրագին կահերը, արծաթ և ոսկի սպասները, և նոյն իսկ գոհարեղէն զարդերը շուկաները փոխադրուած էին. մէկ խօսքով, օգոստափառ Ինքնակալին երջանիկ վերադարձին տօնը փառաւորելու համար ինչ որ հնար էր՝ ժողովուրդը փութացեր էր ընել, շատերն իրենց կարողութենէն բարձր զոհեր ընելով, 'ի ցոյց իրենց սրտագին համակրութեանն ու երախտագէտ անձնուիրութեանը։ Ամեն կողմ լոյս, զարդարանք, ուրախութիւն էր տեսնուածը. ամեն կողմ ցնծութեան աղաղակներ և օգոստափառ Սուլթանին համար ջերմեռանդ բարեմաղթութիւններ էին լսուածները։

Յանկըն Քէօշկին լուսած աշտարակը տեսնողը՝ անապատին մէջ Իսրայելացւոց առաջնորդող հրեղէն սիւնը տեսնել կը կարծէր։

Այսչափ սրտագին փափաքով և անձնուիրութեամբ պատրաստուած մեծապաս հանդէս մը անձամբ պատուելու համար՝ վեհափառ Ինքնակալը շաբաթ իրիկուն յանկարծ Կ. Պօլիս անցաւ, և Սերասքերի դուռը գնաց, ուր՝ ամենաշքեղ պատրաստութիւններ եղած էին 'ի պատիւ Նորին կայսերական վեհափառութեան։ Նոյն միջոցին առևտրական գործոց և հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Վսեմ. Քեմալ փաշան յատուկ նամակաւ մը խնդրեր էր Հայոց Պատրիարքութենէն որ դպրոցաց երգասաց մանկունքն Սերասքերի դրանը առջևն իրենց քաղցրաձայն օրհներգութիւնները նուագեն 'ի լուր Վ. Ինքնակալին։

Ըստ որում ազգային երաժշտութեան առաջին դասատու արգոյ Պ. Երխասակէս 120ի չափ տղայք պատրաստելով Սերասքերի դուռը տարաւ։ Հայոց մանկունքն Սերասքերի դրան մօտ հասած ժամանակնին, արքունական հօճաներէն երկուքը՝ Վ. Սուլթանին թիկնապահներէն մէկուն հետ գալով դիմաւորեցին և պատուով Սերասքերի դռնէն ներս առաջնորդեցին օգոստափառ Կայսեր նստած քէօշկին առջև, ուր Հայոց մանկունքը զանազան ներդաշնակաւոր քաղցրաւոյշ նըւագներ երգեցին, զորոնք ձայնագրութեամբ յօրիներ էր արգոյ Պ. Երխասակէս։ Նոյն երգերուն տաճկերէն օրինակներն ու թարգմանութիւնները ոսկեզօծ գիրերով թուղթի մը վրայ բարձր բռնուած ըլլալով, օգոստափառ Ինքնակալը հաճեցաւ իր թիկնապահներէն մէկը ղրկել և ընդունել այն թուղթը։ Երկու ժամ Սերասքերի դուռը նստելէ և ճաշելէ ետև, Վ. Սուլթանը ժամը մէկին Սերասքերի դռնէն ելաւ և շուկան պտըտելու բարեհաճեցաւ, յանպատրաստ ցնծութիւն շուկայի խանութպաններուն, որոնք զմայլելի շքեղութեամբ զարդարեր ու լուսաւորեր էին շուկան։ Օգոստափառ Կայսրը 'ի նշան իւր բարձր գոհունակութեանը՝ հրաման ըրաւ որ արքունի նուագարանաց խումբեր շուկային զանազան կողմերը նըւագածութիւններ ընեն 'ի պատիւ և 'ի զուարճութիւն ժողովրդեան, ինչպէս որ կիրակի գիշեր ալ զինուորական նուագարանաց մասնաւոր խումբ մը ազգային Պատրիարքարանի առջև ղրկուեցաւ, որ երկու ժամու չափ գեղեցիկ նուագածութիւններով պատուեց ազգային տունը, որուն դուռը՝ ինչպէս նաև մայրաքաղաքիս ամեն եկեղեցեաց դռները յաղթական կամարներով, բազմաթիւ ճրագարաններով, խորհրդաւոր վերտառութիւններով շքեղապէս զարդարուեալ էին։

Շուկան պտըտելէ ետև, օգոստափառ Սուլթանը՝ Մահմուտ փաշայի, Վալիտէ խանի և Ասմա Ալթըի շքեղազարդ փողոցներէն անցնելով կայսերական պալատը վերադարձաւ։

Կիրակի գիշեր ալ օգոստափառ Ինքնակալը Բերայի ու Գալաթիոյ թաղերն իր այցելութեամբը պատուելու հաճեցաւ, ուր քանի մը օրէ 'ի վեր արտաքոյ կարգի պատրաստութիւններ եղեր էին։ Բոլոր դեսպանատուները, մեծ վաճառատուները, քրիստոնէից եկեղեցիները, և գլխաւոր բնակչաց տուները արտաքոյ կարգի շքեղութեամբ զարդարուած էին, որոց մէջ Բերայի Հայոց Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին խիստ նշանաւոր էր։ Ժամը 10ին օգոստափառ Ինքնակալը Տոլմա Պաղչէի

կայսերական պալատէն մեկնելով Մէճիտիյէ զօրանոցը գնաց տէրութեան բարձրաստիճան նախարարներուն հետ․ երեկոյեան ընթրիքէն հոն ընելէ ետեւ՝ երկու անգամ Բէրայի մեծ փողոցը պտըտեցաւ, որ աննկարագրելի պերճութեամբ լուսաւորուած էր․ Հոն ալ գալձեալ հայկական երաժիշտ մանկունք խիստ վայելուչ և համոյական կերպով իրենց քաղցրաձայն օրհներգութիւններն հնչեցուցին Բէրայի աղջկանց դպրոցի սանուհիք ալ՝ միակերպ սպիտակ հագուստներով եկեղեցւոյն դրանը առջև շարուած քաղցրաձայն երգեր կերգէին և ծաղիկ կը սփռուէին վեհափառ կայսեր ճամբուն վրայ․ Նոյնըըրին նաև մեր համէական համազգեաց դպրոցական մանկունքը Ս․ Յօհաննէսերեան եկեղեցւոյն փողոցին բերանը․ Ամեն կողմանէ և ամեն լեզուաւ կեցցէներու և բարեմաղթութեանց ձայներն օդը կը թնդացընէին․

Օգոստափառ Ինքնակալը օտար տէրութեանց դեսպանատուներուն առջեւներէն անցնելով և բոլոր ճամբուն վրայ եռանդագին ընդունելութիւն տեսնելով՝ Թօփհանէ իջաւ․ Հոն Գալաթիոյ Ս․ Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն կղերական դասը և Ս․ Փրկչեան վարժարանի աշակերտները Նորին կայսերական վեհափառութիւնը դիմաւորեցին յանուն հետ՝ խիստ վայելուչ և շքեղ հանդիսիւ, այս առթիւ յօրինուած յատուկ տաճկերէն երգով մը որուն եղանակը պատրաստած էր արդէն Գ․ Նիկողայոս Թաշճեան հայ երաժիշտը․ Թօփհանէէն վերադառնալուն հայոց մանկունքը Գալաթիոյ մէջ երգելով պտըտեցան, և նոյն միջոցին բարձր․ մեծ Եպարքոսը, արտաքին գործոց պաշտօնեան, Արդարութեան բարձրագոյն ատենին նախագահը և ուրիշ բարձրաստիճան նախարարներ՝ իրենց համակրելով՝ գոհութեամբ մեկի ըրին զանոնք և խնդրեցին որ առանց ընդհատելու շարունակեն․

Ահա՛ այսպէս փառաւոր և նմանը չը տեսնուած հանդէսներով նշանաւոր եղաւ մեր առատաձեռն Ինքնակալ վեհափառ ԱԲԴԻՒԼ ԱԶԻԶ ԽԱՆԻ մեծագոյն կայսեր երջանիկ վերադարձը, որուն յիշատակը երկար ժամանակ անջնջելի պիտի մնայ թէ օտար և թէ հպատակ ազգաց՝ ինչպէս նաև Հայ ազգին երախտագէտ սրտին մէջ, որ իրեն նուիրական պարտք սեպած է՝ ինչպէս այս՝ նոյնպէս միշտ և ամեն առթիւ իր անձնուէր հաւատարմութիւնն ու երախտագիտութիւնը հաւաստի փորձերով ցուցընել, ինչպէս նաև նուիրական պարտք մը ճանչցած է միշտ և համապազ օրհնել իր առատաձեռն Վեհապետը, որուն անթիւ շնորհքները վայելած է և կը վայելէ միշտ Հայ ազգը, և որուն բարերար հովանիին ներքև օր քան զօր յառաջդիմելով՝ երջանկագոյն ապագայ մը տեսնելու տարակոյս չունի․

Այս երեքօրեայ մեծահանդէս տօնին ժամանակ՝ հասարակաց բարեկարգութեան դէմ գործ մը բնաւ չպատահեցաւ, շնորհիւ աչալուրջ հսկողութեան ոստիկանութեան պաշտօնէին և խմաստուն անօրէնութեանց Բարձր․ Փուստ փաշային․

ՊՈՐՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐԸ

Լոնտրա 4 մայիս․

Արմաթ, անշարժ եւ թուղ միճակի մէջ․ — Եգիպտացորեն խալայիլի, 51․ — Օրատ 29/2․ — Մետաքս չատ թուղ․ — Քօնսօլիտէ, 93 7/8 — Օսմանեան, 52 1/2, 52 3/4․ — Օսմանեան նոր փոխառութիւնը 2 1/4 գլուխ ունի․

Մարսիլիա 5 մայիս․

Օսմանեան նոր փոխառութեան բաժանումէն կը հասկցուի, որ բաժանորդներն ստորագրուած գումարին հարիւրին տասը միայն պիտի կրնան առ․ արդէն 10էն մինչև 12 Ֆրանք գլուխ ունի․

— Յորենը կիջնայ․ Գանուբ, 125, 29․

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Եւրոպայի մէջ յուզուած քաղաքական կարեւոր խնդրոց վրայ նշանակութեան արժանի նոր լուր մը չկայ բայց ՚ի Փարիզէն մայիս 5 թուով եկած հեռագրական լուրէ մը որ կը ծանուցանէ թէ Լեհաստանի խնդրոյն վրայօք Գաղղիոյ, Անգղիոյ և Աւստրիոյ կառավարութեանց կողմանէ Ռուսիոյ կառավարութեան ղրկուած ծանուցագրերուն պատասխանները պաշտօնական Մօնիթէօր լրագրին մէջ հրատարակուեր են․ Յիշեալ լրագիրը կաւելցընէ թէ Ռուսիոյ կառավարութեան տուած պատասխանները հաշտարար ոգւով գրուած են, և բանակցութեանց հիմերը կրնան համաձայն խորհրդոյ մը վրայ միաբանիլ մեծ տէրութիւնները՝ որոնք Լեհաստանի օրինաւոր շահերն ապահովելու միջոցներ կը փնտռեն․

Լեհաստանի ապստամբութիւնը կը շարունակէ․ Վարշաւայէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ յիշեալ մայրաքաղաքին Լեհ արքեպիսկոպոսը և բազմաթիւ Լեհ եկեղեցականներ ապրիլ 13/25ին օրը կատարուած թափօրի մը պատճառաւ բանտարկուեր են․ բայց եաքը Ռէգլապօրիկէն հեռագրով հրաման եկեր է որ թող տրուին․

Անգղիոյ և Ամերիկայի կառավարութեանց մէջ ծագած վէճը դեռ բանակցութեանց սահմանէն ելած չէ․ բայց գանգատները դառն են իրարու դէմ, և կը փախցուի որ գժտութեամբ վերջանան․

Ամերիկացիք կը գանգատին թէ Անգղիոյ կառավարութիւնը իւր նաւահանգիստներուն մէջ հարաւային Ամերիկացւոց համար պատերազմական նաւեր շինելու թոյլտուութիւն կուտէ․ Անգղիացիք ալ կը գանգատին թէ հիւսիսային Ամերիկայեաց պատերազմական նաւերը՝ Ամերիկայի ջուրերուն մէջ քանի մը Անգղիացի առեւտրական նաւեր գերի բռներ են․

Երկու կողմն ալ սաստիկ գրգռուած են իրարու դէմ․

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի օրը՝ Բ․ Դուռը՝ ՚ի ներկայութեան համայն բարձրաստիճան նախարարաց և ամեն ազգաց կրօնական գլուխներուն՝ հետևեալ Խաթթի Հիւմայունը կարդացուեցաւ որով, մեր հայրախնամ օգոստափառ Վեհապետն իր գոհութիւնը կը յայտնէ մայրաքաղաքիս ամեն ազգի ժողովրդոց․

« Իմ մեծաշուք վեզիրս․

« Տէրութեանս մէկ մասին մէջ ըրած ճանապարհորդութենէս մայրաքաղաքս վերադառնալուս չափազանց գոհ եղայ՝ ամեն կարգի բնակչաց հաւատարմութեանն ու համակրութեանը ցոյցերէն, որոնք իմ իրենց վրայ ունեցած խնամոց և հոգածութեան զգացմանցս լիովին կը պատասխանեն․

« Աւերորդ է հոս կրկնել, որ իմ միակ բաղձանքս է՝ իմ ամեն հպատակներուս բարօրութեանն ու երջանկութեանն օր քան զօր աւելնալը տեսնել, և կը յուսամ որ այս նպատակին հասնելու համար մեր ըրած յատուկ և անդուլ ջանից պըտուղները քիչ ժամանակէն կը քաղենք․

« Վերջապէս, ինչպէս որ Տէրութեանս ամեն հպատակները մեզի ունեցած հաւատարմութեան զգացումներուն հաստուցումը իրենց բարեկեցութեան աւելնալուն մէջ պիտի գտնեն, անանկ ալ մենք մեր ջանքերուն քաղցր փոխարութիւն մի պիտի համարինք անոնց համակրութեան և երախտագիտութեան օր քան զօր աճելուն հաւաստիքը․

« Աստուծ նորէն կը հրամայեմ ու կը պատուիրեմ իմ նախարարներուս ու պաշտօնատարներուս, որ իրենց անհրաժեշտ պարտականութեանը համեմատ ամեն հընար եղած փոյթն ՚ի գործ դնեն իմ եռանդագին բաղձանքս լցնելու, որ է Տէրութեանս զարգացումն և ամեն բնակչաց երջանկութիւնը․

« Աւելցնեմ նաև որ խնդրենք թէ մեծապէս գոհ եղայ բարեկամ տէրութեանց հպատակներուն ալ այս առթիւ ինծի յայտնած համակրութեան ցոյցերէն․ »

Ահաւասիկ օգոստափառ Ինքնակալին Իզմիրի մէջ ըրած յիշատակաց արժանի ատենախօսութիւնն ալ, որուն մէջ և աշխարհաշէն վեհապետի մը ազնիւ և վսեմ զգացմունքները կը փայլին․

« Իմ անդուլ ջանքս նուիրած եմ երկրիս յառաջդիմութեանն ու զարգացմանը և անխտիր ամեն կարգի հպատակներուս բարեկեցութեանն ու երջանկութեանը․ Տէրութեանս երկիրներուն մէջ ճանապարհորդելուս և իմ հաւատարիմ հպատակացս անձամբ այց ընելուս միակ նպատակն ալ այս մասին ունեցած եռանդուն հոգածութիւնս ցուցընել է․

« Հազար փառք Աստուծոյն նախախնամութեան․ մեր երկիրը յառաջադիմութեան ու բարեկեցութեան ամեն տարրերն ունի․ Բնակիչներն իրենց բարի զգացումն ու յաջողակութեամբը ամեն պէտք եղած արժանաւորութիւններն ունին այս յառաջդիմութեան համար․ Կը յուսամ Աստուծով և կը մաղթեմ որ մօտաւոր ապագայի մը մէջ մեր Բ․ Դըրան ջանքերուն յաջող արդիւնքը տեսնելու բարեբաղդութիւնն ունենամ․

« Իզմիր քաղաքն առեւտրական մեծ կեդրոն մ՚է մեր Տէրութեան մէջ․ Ինչչափ որ գոհ եմ այս քաղաքին ստացած զարգացումն աչքովս տեսնելուս և գատելուս վրայ, այնչափ գոհ և ուրախ եմ այս եռանդագին ընդունելութեան վրայ որ իմ ամեն կարգի հպատակներս և բարեկամ տէրութեանց հպատակներն ու վաճառականներն ինծի կընեն․

« Արդէն բացուած և բացուելու վըրայ եղող հաղորդակցութեան ճամբաներըն անվրէպ կերպով պիտի նպաստեն վաճառականութեան ու երկրագործութեան զարգացմանը․ Այսու հետև իմ մտաւոր հոգս և ջանքս պիտի նուիրեմ այս ամենակարեւոր շինութիւններն յառաջ տանելու․

« Հասարակաց կրթութիւնն ալ իմ կառավարութեանս անդուլ հոգածութեանը նիւթ եղող մեծ խնդիրներէն մէկըն է․ վասն զի մեծ բարիք յառաջ պիտի գայ անկէց․ Տեսած դպրատան աշակերտրուս բարեկարգութենէն՝ այս տեղի քաղաքական դպրոցներուն լաւ վիճակը դատելով մեծապէս գոհ եղայ․

« Այս գաւառին բերքերը մեծահարուստ են․ Մանաւորապէս բանգալի մշակութիւնն այսօրուան օրս հարստութիւն կը խոստանայ ամեն բնակչաց և նոր աղբիւր մը կըլլայ վաճառականութեան․ Այս մշակութեան զարգացմանը համար գաւառաց ժողովուրդներուն ըրած ջանքը մեծ գոհութեան առիթ է ինծ․ Մեր կառավարութիւնը զանոնք քաջալերելէ և ամեն պէտք եղած դիւրութիւններն անոնց շնորհելէ չպիտի վրիպի․

« Գոհ եմ գաւառիս պաշտօնատարներէն ու երեւելիներէն իմ շուրջս տեսնելով․ Վստահ եմ որ միաբան ջանքով իրենց գործերը մեր հոգածութեանց կը համաձայնեցնեն․ և կը յուսամ որ երկրին զանազան տարրերուն մէջ ամեն ժամանակ պէտք եղած սիրոյն և միաբանութեամբ հայրենեաց և իրենց հայրենակիցներուն օգտին համար պիտի աշխատին․ »

Օգոստափառ Ինքնակալը երկուշարթի օրը Պէհաստանէի արքունի քէօշկը գնաց, զարման եղանակին հոն անցընելու համար․ Պատերազմական գործոց պաշտօնեայ Բարձր․ Փուստ փաշան ամեն առտու Պէհաստանէ կերթայ Նորին կայսերական վեհափառութեան հետ խորհրդակցելու համար․

Երէքշաբթի օրը Տէրութեան բոլոր բարձրաստիճան նախարարները Պէհաստանէի կայսերական քէօշկը երթալով առջի օրը Բ․ Դրան կարդացուած կայսերական Խաթթին համար իրենց խորին շընորհակալութիւնը մատուցին օգոստափառ Ինքնակալին․

Փարիզէն հեռագրով լուր կուտան թէ Օսմանեան վերջին փոխառութիւնը որ վեց միլիոն լիրա պիտի ըլլայ, 54 միլիոն լիրայի ստորագրութ ունեցեր է, որ ճիշդ ինն անգամն աւելի ըսել է․

Ստորագրութեան տեղը Վենետիկ հրապարակն է, այնչափ խուռն բազմութիւն դիզուեր է, որ մանր մունր արկածներ ալ պատահեր են․

Այս յաջողութիւնը թէ՛ Փարիզի մէջ և թէ՛ ուրիշ ամեն տեղ խորին ուրախութիւն մը ըրեր է․

Լեհաստանի խնդրոյն նկատմամբ եւրոպական մեծ տէրութեանց կողմէն Ռուսիոյ կառավարութեան ղրկուած ծանուցագրերուն պէս ծանուցագիր մ՚ալ Օսմանեան կայսերական կառավարութեան կողմէն ղրկուելու համար՝ Գաղղիոյ կառավարութեան արտաքին գործոց պաշտօնեայ Գ․ Տրուէն տը Լիւիս յատուկ գիր գրած է Բ․ Դրան․

Կըսուի թէ նոյն մօտ գիր մ՚ալ Գաղղիոյ կառավարութեան ղրկուած է․

Կայսերական հրամանաւ՝

Հասարակաց կրթութեան նախկին պաշտօնեայ Վսեմ․ Սամի փաշան արդարութեան բարձրագոյն ատենին անդամ անուանեցաւ․

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային վարչութիւնը՝ օգոստափառ Կայսեր բարեյաջող վերադարձին օրը Հայոց դպրոցական մանկանց նուագած օրհներգութիւններուն տաճկերէն օրինակը յատուկ նամակաւ մը բարձրագոյն Մայր Թագուհւոյն ղրկած ըլլալով, օգոստափառ Մայր Թագուհին և Վ․ Սուլթանին Բարձր դայեակ Մայրն հետեւեալ պատուակիրական նամակները գրած են Գեր․ Տեղապահ Սրբազանին, որոնց մէջ յայտնուած մարդասիրական ազնիւ զգացումները՝ որ պարծանաց և շնորհապարտ երախտագիտութեան նոր առիթ մ՚են Հայ ազգին՝ հաւատարիմ ճշդութեամբ ներկայացընելու համար նոյն իսկ բնագիրները կը հրատարակենք․

« Րագըէթլու հիւրմէթլու Իզմէնի Պաթրիգի գայմագամը ճանիպինէ․

« Րագըէթլու հիւրմէթլու տօսթըմըզ․

« Նուրի այնըմ շէվքէթլու գուտրէթլու արսլանըմ հազրէթլէրինին թէշրիֆի հիւմայունլէրինտէն պէրու միլլէթճէ տուտատէ օլտուղլէրի միսիլլու, իշպուալըէթի մայիմէնդըրէթի շուհանէլէրինտէ տախի չօճուգլէրէ թէլզքէթ իթտիրիմիշ օլան տուաներն պիր սուրէթի կեօնտէրիլմիշլինէ տախի վիրտա խոէն թէզքէրէի տօսթանէնիզ մէալի մալիւմըմ օլմուշտըր․ Բագըլմըզ թաալա մէ թէդասէս հազրէթլէրի, զաթի մամլիւքեանէթի ճէնապի միւլիւքեանէլէրինէ թուլ էօմիւրլէր իհսան պույուրսուն․ Էօթէտէն պէրու զաթի ախլանէ մէ միլլէթի տօսթանէլէրինէ օլան մուհապպէթլէրի իթթիղալընըճէ՝ տայիշ մէ իխթիրահէթ իւզրէ օլմըըղ մաթլուպըմըզ օլտուղի միսիլլու, պէօյլէ էտիյէի խայրիյէլէրի էտա խուսուս հէր քէտէն տուա ալըըմանըզ տախի զաթի չէրիֆլէրինէ մէմուլ իտէրիմ, պու վէճհ իլէ պէյանի հալէ իթթիխար օլունուր․

1279 Խանէթլու

զիլգատէ 14 ՎԱԼԻՏԷ ՍՈՒԼԹԱՆ

« Րագըէթլու հիւրմէթլու Իզմէնի Պաթրիգի գայմագամը ճանիպինէ․

« Րագըէթլու հիւրմէթլու տօսթը

մըզ ։

« Պու քէրրէ սամիյէ ուէքիլէթիմիզէ ավրէքաոր օլան Թէվճիհաթը հաթըլ ալիյէլէրինին ուէժամ մէ պատաալըը չաքիլ՝ րէսմէն իրուէսթիլ յէմիլ սուլլուլնոտուանէլէրին մէջըն ըսկոփ դալրինի խըշտը ոլըյրուլմըշուըը ․ հէման Բաթրիխիլ Թարիխա մէ Թէքրառէս հայըէթլէրի գալթի մուլուքիւնէյէ Թուլ էօմուրլէրի ինհանն սուսյորըն, մէ պէօյլէ էսիյէյէ խայրիէյէրինիւէն չէվքէթլու մէհայէթլու քուհի ալէմ էֆէնտիմիզ հայըէթլէրի, մէ անիյէն վալիտէ Սուլթան էֆէնտիմիզ հայըէթլէրի Թէվէ թոլ դույէ մէնհուն օմուշ օրդուլէրինին պէյան մէ իսթանէսինէ մէւ ատէթ դըլընուր ․

1279 — Վալիտէ
Զիլգատէ 14. — ԹԸՐՍԱԼ ԽԱՆԸՄ

Գեր․ Տեղապահ սրբազան Հայրը մայրաքաղաքիս ամեն եկեղեցեաց քարոզիչներուն պատուէր գրեց որ վաղը կիրակի, բոլոր եկեղեցեաց մէջ գոհաբանական աղօթքներ կատարուելու օրատախտը կարսեր բարեխօսի վերադարձին առթիւ․

Նախախնամութեան ապաւինեալ ’ի Տարօն ․

Այս անուններ տպուած թուղթ մը հայրենասիրաց աւետիս կուտայ թէ գերապատիւ Տ․ Մկրտիչ Խրիմեան վարդապետ փորձառութենէ Ջանիքը Մշոյ Ս․ Կարապետի վանուց մէջէն Արծուիկ Տարօնոյ անուն կիսամսեայ փոքրիկ լրագիր մը պիտի հրատարակուի ․

Խրիմեանի յատուկ է գացած տեղը Կութթէմպէրկի լոյսը տարածել ․ և հիմա որ Մշոյ մեծ վանքին առաջնորդ և Ս․ Կարապետի վանուց վանահայրն է, կը փափաքի հոն ալ տպագրութեան շնորհիւ մտաց լոյսի և հոգւոյ մշակութեան շունչ մը բանալ․ Օրհնեալ ըլլան իր ջանքերը, որով ո՛չ միայն վանքին բարեկարգութեանը մտադիր է, այլ և իր հօգւոր խնամոցն յանձնեալ ժողովրդեան բարեկեցութեանն ալ, թէ և թշնամիներէ պաշարեալ, թէ և դժուարութեան մէջնւ գոլ վարանեալ հովիւներ անոր աղդային հոգւոյն դէմ մեղանչելու կը ժպրհին, թէ և իրեն կարգակից նոր Սուրմակ մը գլխը իրրև առաջնորդ և ժողովրդեան դրդիչ ռեզական իշխանութեան մասնեռու կը յանդգնի, թէ և շահամոլ աշխարհականներ՝ որոնք Մշոյ խեղճ ժողովուրդը կեղեքելով պարարեր և յօրացեր են, յայտնի ու ծածուկ դարաններ կը լարեն անոր, և ժողովրդեան վրայ ունեցած անձնէր հոգածութիւնը ’ի դերև հանելու կը ջանան․

Այս տողերը ցաւօք սրտի կը գրենք, և անտարակոյս ենք որ ազգասիրաց սրտին ալ մեծ վիշտ պիտի պատճառեն ․ բայց յոյս ունինք որ ազգային վարչութեան ձեռք առած և առնելիք խոհական և ազդու միջոցներովը Խրիմեանի թշնամիներն ամօթահար կը խայտառակին, և Ճշմարիտ ազգասիրութեան ջահն իր կեդրոնի լոյսը կը ծաւալէ Տարօնոյ բազմամարդ բայց խաւարի մատնուած վանաց վրայ ․

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսի և առաջին տարուոյ Ինքնակալն Իզմիրէն մեկնելու ժամանակը 1330 քսակի մեծ գումար մը շնորհեր է Իզմիրի այլ և այլ հաստատութեանց բաժնուելու համար․ ասկից 130 քսակ Հայոց բաժին ինկեր է․ 40ը դպրոցաց համար․ 40ը հիւանդանոցին և 50ը աղքատաց․

Ասկէց զատ վեհափառ Սուլթանը 100000 ղուրուշ շնորհեր է Իզմիրէն մինչև Այտըն շինուելու վրայ եղող երկաթուղւոյն գործակալաց համար․ 16000 ղուրուշ Իզմիրէն Պուռնովա ծառուղի մը շինելու համար, և 150000 ղուրուշ ալ Իզմիր՝ ընդհանուր կառավարիչ Վասըֆ Փաշային պարգևեր է ’ի նշան իր բարձր գոհունակութեանը․

— Այսօր 10ին Հռոմէ մէջ պատահած գարհուրելի երկրաշարժին վրայօք հետևեալ տեղեկութիւնները կը կարդանք մայրաքաղաքիս Լը Քուրիէ տ’Օրիան լրագրին գրուած նամակի մը մէջ․

« Այն գիշերն սոսկալի անձկութեան և ընական ու բարոյական թշուառութեան տխուր գիշեր մ’էր․ Ընդհանուր խորդշինէ մը ետև երկրաշարժն սկսաւ այնպիսի սաստիկ ցնցմամբ մը՝ որուն վրայ խորհած ատենս անգամ կը քամնիմ․ Ամեն կողմ ուր, հառաչանք, ճիչ, ամեն կողմ աւեր և կործանում, փողոցները քարակոյտներ դարձած, և չկայ տուն մը որ անվնաս մնացած ըլլայ․ չկայ թաղ մը և ոչ ճամբայ մը որ երկրաշարժ պատահած սոսկալի հետքը չունենայ․ Ս․ Յովհաննու եկեղեցին՝ ամենայն մեծ շէնքը աւերակ մ’է հիմա․ քաղաքին ներքին կողմը պալխալ դանուած տեղը քանի մը յոյնի թաղեր դրեթէ ամբողջ կործանած են և 40էն աւելի անձինք թաղուած են աւերակաց տակը․ ամբողջ ընտանիք մը կորսուած է և 6 անդամէն մը ալ մէկ մը միայն փրկուած է․ Իսրայելացւոց բնակած թաղն ալ նոյնպէս մեծապէս վնասուած է, բայց բարեբաղդաբար անձի կորուստ չկայ․

« Քանի մը գիւղեր ամբողջապէս կործանած են, և 180 բնակիչէն հազիւ 30 հոգի կենդանի մնացած են․ իսկ մնացորդն աւերակներուն տակ թաղուած է․ մինչև ցարդ 126 մեռեալ հանուեցան, և խաոլն ’ի խուռն թաղուեցան փոսի մը մէջ․

« Այս դժբաղդ արկածին զոհ եղողներն 300ի չափ կը համբուին․ իսկ կործանուած տուներուն թիւն է 1500․ երեք ամէ աւելի աղիողորմ պատկեր մը տեսնուած չէ․ ամեն մէկ քայլի ուրիշ բան չես տեսներ, բայց եթէ ոժգոյն արտում և յուսահատ դէմքեր․ որը իր մայրը կողբայ, որը հայրը, ոմն իր եղբայրը, քոյրը կամ ազգականն ու բարեկամը, որոնց պատուքն ու հեծութիւնը անհնարագրելի է․

« Նոյն օրէն ’ի վեր մերթ ընդ մերթ ցնցումները կը շարունակուին քանի մը ժամը անգամ մը․ »

Բարեպաշտ Ինքնակալն այս աղետալի արկածին լուրը Սէլիւրիոլուի մէջ առնելով, անմիջապէս իր սեփհական գանձէն 500 000 ղուրուշ շնորհեց, և իւր թիկնապահներէն Րէուֆ պէյը Թօմնա շոգենաւով Հռոդոս ղրկեց դժբաղդ բնակչաց օգնութիւն մատակարարելու համար․ միանգամայն շատ մը պարէն և վրաններ ղրկեց և հրաման տուաւ պէտք եղած օգնութիւնները ղրկելու հրաման ըրաւ․

— Ընդեալ ուրբաթ օրը մայրաքաղաքիս անգղիական փոխ հիւպատոս Պ․ Ֆրանսիզ՝ կինոջն և զաւակներուն հետ Պէյկօզ իւր ամառ ապարանքին մէջ նստած ժամանակ, յանկարծ ապարանքը բռնող անցք կը կարելով ամենքն ալ 15 ոտնաչափ բարձրութենէն վար վազոց ինկան․ Պ․ Ֆրանսիզի դլուխը վիրաւորեցաւ․ կինն ալ ջղերի մը մէջ ինկաւ, որ թէ և շատ խորունկ չէր, բայց բերանը երկաթի կարկներ զանուելուն համար վտանգաւոր կերպով վիրաւորուեցաւ․ իսկ երկու աղջիկ և երկու տղայուները թեթև ու անվնաս կերպով վիրաւորեցան․

— Մայրաքաղաքիս Լը Քուրիէ տ’Օրիան լրագրին մէջ հետևեալ տողը կը կարդանք որ Սէլանիկի մէջ անցեր է և մեծ պատիւ կընէ տեղւոյն կառավարիչ Վահան Աքիֆ փաշային․

« Սէլանիկի շրջականներէն 20—23 տարեկան յոյն օրիորդ մը սաստիկ երկրատարդի մը սիրահարած ըլլալով, այս վերջինը կառնէ յոյն աղջիկը և Սէլանիկ բերելով տեղական ժողովին կը ներկայացնէ որպէս զի մահմէտական կրօնքն անոր ընդունիլ տալով հետը ամուսնանայ․ Աղջիկը ժողովին մէջ յայտարարութիւն կընէ յուսոյ ազքակիկանն ներկայութեանը թէ մահմէտական կրօնին ճշմարտութիւնը ճանչցած ըլլալով, մահմէտական ըլլալ կուզէ․ Փաշան մանրամասն հարցումներ ընելէ ետքը, ժողովին անդամոց առջև կըսէ

անոր․ « Աղջի՛կս, դուն քրիստոնեայ ես․ թէ որ այս երիտասարդը կը սիրես, կրնաս քեզի փեսայացունել առանց կրօնքդ փոխելու քանի որ մեր օրէնքը կը ներէ այդ բանը․ » Աղջիկն յանձնելով կը կենայ իր որոշմանը վրայ․ Սակայն փաշան հրաման կընէ որ գանի 4 օր իր ազգականքին մէջ մնայ, և թոյլ կուտայ որ հայրը, մայրը և ընտանեաց բարեկամներն ալ դատ քովը երթան և զանի համոզեն․ Քաղաքին դէմ կը կենայ այս բանին․ բայց փաշան մտիկ չըներ․

« Չորեք օր ետքը աղջիկը կը խոստովանի ժողովին առջև թէ մահմէտական կրօնքն ընդունիլ ուզելը սիրոյն չէր՝ այլ երկիւղէն էր․ Այս խոստովանութեան վրայ Աքիֆ փաշան հրաման կընէ որ աղջիկն անմիջապէս իր ծնողացը ձեռքն յանձնուի․

—Պրուսայէն ապրիլ 24 թուով գրուած նամակներ կը ծանուցանեն թէ քանի մը օր յառաջ բաւական ձիւն տեղալով հոն մեծ երկիւղ պատճառեր է թթենի մշակողներուն, բայց բարեբաղդաբար քիչ ատենով դեղեցիկ օդերն յաջորդեր են․

Ընդհակառակն Կարինէն գրուած նամակներէ կիմանանք թէ ձմեռը հոն նոր սկսեր է․ քանզի երկու երեք կանգունի մօտ ձիւն կայ եղեր և կը կարծուի թէ տակաւին երկար ժամանակ դեղեցիկ օդեր տեսնելէ զուրկ պիտի մնան․

—Սամսոնէն կը գրեն թէ այս օրերս դժուարադէպ անտարան մը քաղաքին ընդհանուր հետաքրքրութիւնը նիւթ եղեր է․ Այս անտարանն է մէկ գլխով երկու ոտքով․ որոնք ուսերէն իրարու փակած են, և մէկ կուրծք, երկու աչք, և ութ ոտք ունին եղեր․

Այս հրէշը երրորդն է որ կը տեսնուի այս տարի քիչ ատեն նահանգին մէջ, ինչպէս որ անցեալներն ալ երկոտանի ձի մը ծներ էր և Ս․ Պօլիս բերեր էին․

Պաֆրայի կին մ’ալ երկուորեակ մը ծներ է կուրծքերնէն իրարու փակած․

Ամերիկայի Նիւ Եօրք Հէրոլտ լրագիրը մարտ 15 թուով մեր ազգին վերաբերեալ յօդուած մը հրատարակելով, Ամերիկա գտնուող ազգայնէ հայ մը ալ նոր թարգմանութիւնը Փարիզ լրագրին ղրկեր է, որուն մէջ հետևեալ նշանակութեան արժանի տողերը արժան կը համարինք մեր ընթերցողաց հաղորդել․

« Արդէն է մենք գեռ ազէկ մը չենք հասկցած՝ թէ մեր ընկերական, քաղաքական և ուսումնական հաստատութիւնները ո՛րչափ մեծ ազդեցութիւններ կընենէր Արևելքի և յատկապէս Կ․ Պօլսոյ վրայ, որ է Տաճկաստանի մէջ յառաջ դացող ամէն բարեկարգութեանց կեդրոնը․

« Մինչև մօտերս՝ ասոնք բոլոր իրենց յառաջդիմութեան և բարեկարգութեան գաղափարները Եւրոպայէն կառնէին․ ուր թէ՛ մահմէտական և թէ՛ քրիստոնեայ երիտասարդք կը զրկէին դաստիարակուելու համար․ Բայց դժբաղդաբար Եւրոպայէն առնուած գաղափարները յաւէտ փափուկ վարմանց և զեղխ սովորութիւններու վերաբերեալ, որոնք թէև Արևելեան քմաց ալ կը համաձայնէին, գանոնք բռնացողներուն համարումը իրենց հայրենակցացը առջև չբարձրացուցին․ Իսկ մօտերս Արևելեան ժողովրդին մէջն ալ տրամաթեան ոգին արթննալով՝ համակրաբար դէպ ’ի Ամերիկա ձգուիլ՝ սկսան, և շատերն եկան մեզի պէս իր ժրութեանը, յառաջդիմութեանը և հարստութեանը համար հռչակեալ ժողովուրդի մը ունեցած ուսումնական և մեքենական հարստութիւնները անձամբ գննելու․

« Հաստատական է թէ Հէնրի Էքֆօրտն էր որ ըրաւ առաջ Ամերիկացւոց համհամար արդեամբ ճանչցուց Օսմանցւոց․ Հիմա առանց արդէն Տաճկաստան դրանուեր ան բազմաթիւ անձերը թուելու, որոնք ժամանակ մը մեր մէջը կենալէն ետքը, բուն բաղաքացի ըլլալով ետ դարձած են մեր ազատութեան գաղափարին․

բուն ոգին իրենց հայրենակցացը մէջ տարածելու, և հոս ձեռք բերածնին հոն գործի դնելու, թէ՛ արհեստական ըլլայ և թէ՛ ուսումնական․ Առօրուան օրս ուշադրութիւնս յատկապէս գրաւողները աս վերջերս մեր զանազան բժշկական ճեմարաններուն մէջ բժշկականութեան աստիճանը ընդունողներուն անուններն եղած են․

« Տօքթոր Կարապետ Գալուստեան, Կ․ Պօլսեցին, անցեալ հինգշաբթի Բրուքլին Հօլ անուն սրահին մէջ իր վկայականը (տիփլօմա) առաւ բժիշկներու և վիրաբոյժներու ճեմարանէն․ Նաև իր ընժշկական ուսման ունեցած նախանձին և յաջողակութեանը համար ալ իր դասատուներէն յատուկ յատուկ շատ բարձր վկայութիւններ առեր է․ Ասիկա մեր հիւանդանոցներուն մէջ կատարեալ ընթացք մը ընելէն ետև՝ իր հայրենիքը պիտի դառնայ․

« Տօքթոր Գարեգին Մաթէոսեանն ալ, որ Հայաստանի Ակն քաղաքէն է, անցեալ շաբթու իր վկայականը առաւ Նիւ Եօրքի բժշկական համալսարանէն․

« Տօքթոր Կարապետ Վարդանեանը, որ Միջագետքի Հալէպ քաղաքէն է, երկու հատ մրցանակ առաւ իր պատրաստած անդամազննական ամենագեղեցիկ պատրաստութիւններուն համար․ որոնցմէ մէկը Մօթ անուն անձին հաստատած արծաթ մետալն է, և միւսը Վ․ուս անուանեալ առաջին մրցանակը, որ է 50 ոսկի դրամ․

« Նաև Գառնիկ Իւթիւճեան Պօլսեցին, այս վերջերս Ֆիլատելֆիայի մէջ իր վկայականը առաւ իբր վիրաբոյժ ատամնագործ․

« Ասոնք ամենքն ալ ան հին քաջ ժողովուրդէն, Հայոց ազգէն են, որ հիմա հպատակ է Տաճկաց․ Հայերը Տաճկաստանի մէջ եղող ժողովրդոց ամենէն առաջինն են․ ճարտարութեան մէջ՝ առաջին, վաճառականութեան մէջ՝ առաջին, համեստ և ընկերական յառաջդիմութեանց մէջ՝ առաջին․․․

« Նաև հաւանականութիւնը զիմանալու է որ ասոնցմէ շատերը Միացեալ—Նահանգաց բանակին մէջ ապստամբաց դէմ կը մարտնչին կոր քաջութեամբ․․․ և ասոնցմէ մէկը վէց վէրք ընդունելով և գերի կը պտտեցնի․ ․ ․

Արժանայարգ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ․

Մեղուին այս շաբթուան 496 թուոյն մէջ ձրի զրպարտութիւն մը կարդացինք մեր վրայով, որպէս թէ ըսած ըլլամ մօտ օրերս քարոզի մէջ թէ « Ազգին մէջ հինգ խառնարար գրչի տէր անձինք կան, մինչև որ անոնք Ազգին մէջէն չվերնան նէ, ազգը երբէք խաղաղութիւն գտնելիք չունի » ։ Ասանկ խօսք մը բնաւ ըսուած չենք, և ոչ այս խօսքին մէկ բառը․ ուստի ’ի տեղեկութիւն արդոյ հասարակութեան կը խնդրեմ որ բարեհաճիք ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրատարակել այս ծանուցագիրս ։

Իւսկիւտար — ԹՈՂՈՒՆՃԻՔԵԱՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐՑԻ
26 ապրիլ 1865 — Ս․ ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Մեծարգոյ խմբագիր Մասիս լրագրոյ․

Ձեր 582 թուոյն բանասիրականին մէջ ընթերցողաց զուարճութեանն համար Մեղուին և գեղեցիկ սեռին վրայ քանի մը խօսքեր ըսելէ վերջը, անցեր էինք ուրիշ նիւթերու ։ Ասկէ զգացեալ այդ թերթը, ճիշդ այն տառերի վրայ վիճող ծանծաղամիտ երիտասարդին պէս, եկեր իր 195 թուոյն մէջ երկար յօդուած մը հրատարակեր է մեզի դէմ, նշանաւոր իր ճառասանօքը, իր փաղոյի լեզուովը և իր խորհելու ու գրելու խոչոր սխալներովը ։

Մեզի ընչաբանութիւնը պատասխան տալ աւելորդ կը համարինք․ քանզի մեր նպատակը գեղեցիկ սեռին վրայ դաւնհական միճաբանութիւններ հանել չէր, այլ իւր թըշնամական ոգին եւ կոպիտ ոճը սանձելու ընդդէմ իրեն քանի մը խօսք ըսել, առանց իր անյարիր յօդուածին փիլիսոփայութիւնն ընելու ։

Մասիսի շնորհիւ հայկական զրահմանութեան ասպարէզին իջնալնուս համար չենք դիր

տեր ինչու այնչափ կը սրտնի Մեղուն · գրականութիւնը հայրենասէր աւանդ մ'է, բայց ոչ մասնաւորաց սեփականութիւնն է եւ ոչ մենավաճառութիւն ։

Մեր գրուածները՝ ողջամիտ բանասիրաց դատողութեանը կը ձգենք, եւ երջանիկ կը համարինք զմեզ եթէ անոնց վեհանձնական քաջալերութեանն արժանանանք · իսկ պարտ կը համարինք Մեղուին ծանուցանել, որ իւր խելքին նժարը փոխանակ մեր արամախօսութեանց մէջ փնտռելու, աւելի աղէկ կընէ որ իր խելապատակին մէջ փնտռէ ։

Զարմանք չէ որ Մեղուն Տէօմէօսէօղլեան բառին անտեղի անդամագնութիւնն ընէ, քանզի խելօք Դաւիթներու վէպերով ու անիմաստ առասպելներով սնեալ մաքէ մը ասկէց աւելի բան չէր կրնար յուսացուիլ · բայց եթէ ունենար սակաւ ինչ հմտութիւն եւ աւելի յատակնայեցուած քննողական միտք, պիտի տեսնէր որ մեր գրուածները պարզապէս գաղղիարէն « ֆօլլի » բառէն առնուած են, որ աւելի ընտանեկան խօսակցութիւն ըսել է քան թէ դատաքննութիւն, ուստի եւ մեզի հասարակաց դատաքննիչի կերպարանք մը տալն ալ՝ Մեղուին հիւանդ երեւակայութեանն արդասիքն է ։

Մեղուն այնչափ ադէտ է կամ ողխամեալ ուղեղ է ; որ մեր գրած երեկուան դէպքերն ինքը ութերորդ դարուն անցած կը համարի ։ Իր այս ակարամտութեանը վրայ կը ցաւինք, բայց կը յուսանք թէ այս տարուան իրեն ըրած միմոսութիւններն անժամանակ չեն մնար ։

Իվերջոյ Մեղուին արդի արդայ խմբագրին յատին « Մնաք բարով » կըսենք, յիշեցունելով որ մեզի ցոյց տուած շատ մը գիտութիւնները, որոց անուններն չգիտնալուն՝ ամփոփ է — գիտութիւններ ըսելու, նախ ինքը սորվելու հոգ տանի եթէ ժամանակը չէ անցեր, վասն զի առանց անոնք սորվելու՝ անիմաստ յօդուածներով էջերը մրոտելը, ոչ թէ Մեղուի պէս մեղր չինել, այլ անպիտան բզէզի պէս հասարակութեան ականջը ձանձրացունել է ։

Թող լեցունէ հապա իր էջերը (անշուշտ օգտակար նիւթոց չքաւորութենէն) այսուհետեւ ուզածին չափ հերքումներ գրելով · անոնք կրնան իր ունայնաբանական տաղանդը սրելու ծառայել, բայց մեզի համար Բէմպէչի կոմսուհւոյն դատերէն աւելի արժէք չունին ։

Բայց Բէմպէչի կոմսուհին յիշած ատենիս Պ · Տանտէնը կը պակսի եղեր · ասոր ալ դերը Թաչնիկը խաղալու խօսք կուտայ ։ Ի՜նչ անհեթեթ սխալ · Էլիզային երկանութեանը հաւատալու է եղեր որ այս ձիւները հիմա մեր գլխուն չգային ։

Բայց ո՛հ, բաւական ատեն կորսնցուցինք այս պարոններուն հետ, ընթերցողաց ներողամտութեամբը զեղծանելով ։ Մենք այս պատասխանը բաւական կը համարինք, վասն զի անտի վէճեր ընելու ոչ ժամանակ ունինք եւ ոչ ախորժակ · իսկ թէ որ կուզեն, թող իրենք իրենց ... խաղան մեր դէմ, որուն մէջ շատ յաջողակ ըլլալու են · եւ եթէ Թաչնիկները քիչ գան, կարող են Թզուկներու քաջամարտիկ ազմերն ալ 'ի թիկունս օգնութեան կոչել ։

Ցակայն մենք 'ի հեռուստ հանդիսատես ըլլալով, հիմակուընէ խոնարհաբար կիմացընենք իրենց որ եթէ իրենք ուղչարանութիւն գրել գիտեն, մենք ալ խիստ աղէկ գիտենք անոնց արժանաւոր ընդունելութիւնն ընել, յընչաց քերելով ։

Խնդրելով, մեծարգոյ տէր, որ ընդունիք խորին ակնածութեան հաւաստիքը, մնամ

Կ · Պոլիս — Մեղուին
22 ապրիլ 1863 . — Ա[illegible]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԱՐԻ ԻՐԻԿՈՒՆ
Պ · ԲԵՆԹԱԼՕՆ
ՆՈՒԱԳԱՒՈՐ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿԱՆ
Ի ՄԻ ԱՐԱՐՈՒԱԾ
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ
ՅԱԲԻՍՈՂՈՄԱՅ Մ · ԳԱՐԻՊԵԱՆ

Այս անունով փոքրիկ երեք երեսէ բաղկացեալ նոր թատրերգութիւն մը կը գտնուի Կ · Պոլիս Մէրճանը Մարգարեան Պ · Յարութիւնին եւ Պ · Պողոսեանին գրատունները ։ Գին 5 ղրուշ ։

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ
ՀԱՏՈՐ Ա ·

Օգտակար խօսակցութիւնք ընտանեաց կառավարութեան վերաբերեալ ։

Աշխատասիրեաց

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԲԱՐՈՒՆԱԿ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
Կ · ՊՈԼԻՍ
1863

Անգղիական դաստիարակութեան անուն երկհատոր ընտիր գրքին խօսակերէն թարգմանութեամբն արդէն ազգիս ծանօթ՝ հանդուցեալ բարեկիշատակ Պ · Խաչատուր Բ · Իւթիւճեան երկասիրէն Հայաստան ըլլալ ուղղութեան ժամանակ, անակնկալ անտեսութեան ոլորտներ վրայ յօրինուած երեք հատոր հեղինակութեան առաջին հատորն է այս շահաւէտ գրքոյկը, որ ընտանեկան կառավարութեան վրայ օգտակար խօսակցութիւններ կը պարունակէ, եւ խիստ աժան գնով կը ծախուի Կ · Պոլիս Պաշըքճի խանը թիւ 4 Կիլիկիա կոչուած հանդէսին գրատունը ։ Գին 2 ղրուշ ։

Պէշիկթաշի Հայկազեան ընկերութեան արդեամբը տպուած գրքերը

Ռուսջնորդ Հայ ընթերցանութեան կամ Նոր քերական եւ հեգարան · գին մէկ ղրուշ ։ Փոքր ոտանաւոր գին 4 ղրուշ ։ Նախադասութիւնք մանկանց գին 3 ղրուշ ։ Թուաբանութիւն համառօտ գին 3 ղրուշ ։ Քերականական վերլուծութիւն գին 6 ղրուշ ։ Նոր Քերականութիւն Գարագաշեան գին 8 ղրուշ ։ Անդուլին Պետրոս վարդապետութիւն գին 3 ղրուշ ։ Բարոյականք Պլուտարքեայ հատոր Բ · գին 2 ղրուշ ։ Նոյն Հատոր Գ · գին 3 ղրուշ ։

Կը ծախուի Կ · Պոլիս գրավաճառ Պ · Յարութիւն Մարգարեանի խանութը ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Ֆրանսերէն լեզուաւ առեւտրական նամակներու պէտք ունեցող արդոյ վաճառականներուն կը ծանուցուի, որ նոյն պաշտօնը չափաւոր գնով վրան առնելու պատրաստ եւ յարմար անձ մը կայ · Պէտք եղած տեղեկութիւնը կրնայ առնուիլ լրագրոյս գրասենեակէն կամ մեր գլխաւոր ցրուիչէն ։

Բեւչիւք Չամլըճայի ճամբան հինգ սենեակով հարէմլիկ եւ երեք սենեակով զատ սէլամլըք, տակն ալ 4—5 ձիու ախոռ մը եւ 3 կառք դնելու տեղ, զատ խոհանոց, եւ միանգամայն 25 արտավարի չափ այգի եւ ամէն տեսակ պտղատու ծառեր եւ պստան տօլապի ունեցող՝ նախորդ Իչքէքճի պաշի հաճի Իպրահիմ աղային քէօշկը՝ վեց ամսական վարձու պիտի տրուի ։ Ուզողը մէջի պահապանին հետ պէտք է խօսի ։

ՄՕՆԻԹԷՕՌ ԻԼԼԻՒՍԹՌԷ
ՏԷԶ ԷՆՎԱՆՍԻՕՆ
(Գիւտերու պատկերազարդ Մօնիթէօռ)

Այս լրագիրը փարիզ կը հրատարակուի ամսուն անգամ մը 32—40 երես տետրակի ձեւով, որ տարւոյն վերջը մեծ ութածալ հատոր մը պիտի կազմէ երկիրեան

Նոր գիւտերը կը հրատարակէ եւ նորահնար մեքենաներուն պատկերները կը ներկայացընէ համդերձ բացատրութիւններով ։

Ստորագրութեան գինն է Կ · Պոլսոյ համար տարեկան 28 ֆրանք · ասոր վրայ 7 ֆրանք ալ աւելցնելով գիտոց արուեստագիտաց Մօնիթէօռն ալ կ'առացուի, որ ամսէ ամիս կը հրատարակուի 16—22 երես տետրակով ։

Ստորագրութեան տեղն է Կ · Պոլիս Բիւպլիքաթէօռ ժէնէրալի տնօրէն Պ · Մէֆրէտիի գրատունը · Բէյօղլի մեծ փողոցը Թէքէի վարի կողմը թիւ 485 ։

Օ ՏԸ ԼԸ ՖԼՕՐԻՏ
ՄԱԶԵՐԸ ԶՕՐԱՑԸՆՈՂ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ ՊԱՀՈՂ ՋՈՒՐ ՄԸ ·

Այս ջուրը շատ տարբեր է մինչեւ հիմա ծանուցուած ջուրերէն ու հեղուկներէն · ներկ չէ, այլ մազերուն բնական գոյնը կը նորոգէ ։

Օգտակար եւ անվնաս բոյսերէ շինուած ըլլալով, այս ջուրը կարդէ զօրաւոր յատկութիւն մը ունի ճերմկցած մազերը զօրացընելու, գլուխը մաքուր պահելու, դոյացած թեփը ջնջելու, մազերը շատցընելու եւ թափելուն առաջքն առնելու ։

Մէկ շիշը 10 ֆրանք է ·

Կը ծախուի Փարիզ Ալիշէն գեղագործին խանութը Ռիշըլիէօ փողոց թիւ 112, եւ Պալէ-րուայալ Մօնփանսիէ 21 ·

Կ · Պոլիս Բէյօղլի մեծ փողոցը Թէքէի վարի կողմը թիւ 485 Մ · Մէֆրէտիի քով ։

ԳԼԽՈՒ ՄԱԶԵՐԸ ԶՕՐԱՑԸՆՈՂ ՋՈՒՐ

Այս օգտակար ջուրը, թէ ճերմակ մազերը կը սեւցնէ եւ թէ մազերուն արմատները զօրացընելով թափելուն առաջքը կառնէ, եւ թափած մազերուն տեղ նորէն ուրիշ կը բուսցնէ, եւ բոլոր մազերն իրենց նախկին վիճակին մէջ կը փայլեցընէ · Կը ծախուի Գալաթիա Խօմէր փողոցը թիւ 17 Ամերիկայի մաղազան ·

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ 27 ԱՊՐԻԼ	Շաբ. 20	Բշ. 22	Գշ. 23	Դշ. 24	Եշ. 25	Ուր. 26
	Դրշ.	Դրշ.	Դրշ.	Դրշ.	Դրշ.	Դրշ.
Օսմանեան լիրա Մէճ.	104-15	104-10	104-10	104-10	104-10	104-15
Քաղաքաց արծաթ						
Թահվ. Մումթազէ	60	62-25	65	65	65-25	64
Եսհամը Ճէտիտէ հին	50	47-30	52-30	54-38	52-15	55
« « նոր	50	47-30	52-30	54-38	52-15	55
« « վերջին	55-30	54-10	57-10	56-38	57-35	58-30
Մէճիտ. 10 առ. տկս. առ.	52	48-30	54	55	55-10	56

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 ԱՊՐԻԼ

Ցորեն Թայղան	——	Ցորեն Խամալի կակուղ	——
Խամալի	29—30	» Վառնա »	——
» Կոլոյ	23—24	» Պուրղազ »	22—25
» Բուլղարի Պալչըք	——	» Պալչըք »	——
» Սամսոն	24—25	Եգիպտացորեն Վառնայի	——15
» Ազօֆ կակուղ	——	» Իպրայիլ	——15
» Իպրայիլ »	——	Գարի	9—10

Վաճառանոցին մէջ կայ ընդ ամէնը 100000 քիլէ ցորեն ու գարի

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Գխտոր (Մաղը) սեւ 400 լիրա	15
ճերմակ	—10
Գեղին հասկ (Չէհրի) Նիւֆիւրի 400 լիրա	—11
Բուրդ Դըրըմ կէս լուաց. հօխա	— 8
չի լուացուած 400 լիրա	— 6
Տաճկաստանի 400 լիրա հօխ	— 9
Բամպակ Գըրգ–Աղաճ եւ Գասապա հօխ. 100 լրյ.	—16-20
Ասոր. Կիպրոս. Ադանա հօխա	—17
Թիֆթիք Էնկիւրի Զանկըրը 400 լիրա	—56
Աֆիոն	270
Քիմրէ բանուած «	—25
Տերեւ «	——
Մեղրամոմ գեղին Տրապիզոն 400 լիրա	—29
Անատօլու «	—28
Սուսամ Ռումէլիի հօխայ	— 2-30
Կատուաի հունտ (Քէթէն թօխ.) Ռու. Քիլ.	42
Պանտրմա »	—46
Զէթ (Զէյթին եաղը) Այվալըգ Հօխայ	— 7
Կիրիտ »	—
Աճառ (Սարբօն) Գանտիա »	— 6
Միտիլլի »	— 4-10
Բրինձ Եգիպտոս Բէշիր »	— 2-3
Տինեալ »	— 2-[illegible]

ՄԵՍԱՔՍ
(ԻՓԷՔ)

Ֆիլաթիւռ 10—— եւ 11—12	410—420
Խողակ Պրուսա չոր	90—100
Պարսկաստանի . . . . ֆրանք	42—45

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խահվէ Ռիօ եւ Գամփօ 100 Հոլ. լիրա	900—1100
« Սանթօս եւ Սէյլան « «	———
Շաքար գլ. (քէլլէ) 6-10 Լու. Անգ. 100 լիրա	
« փոշի (թօզ) « «	218
« Հոլ. գլուխ « «	270
« փոշի « «	217
« Գաղղ. գլուխ « «	265
« փոշի « «	215
Անագ (գալայ) « «	775
Պղպեղ (պիպէր). Հոլ. 100 լիրա	—6-20
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա « «	
« Մատրաս «	
Որդան կարմիր (գըրմըզ) «	55
« « արծաթագոյն «	50
« « տեսակ Բ. «	45
« « Խոնաւ «	40
Անուշադր (Նըշատըր) Հոլ. 100 լիրա	620
Պողպատ (Չէլիք) թիւ 0 եւ 00	145
Կապար (Գուրշուն) «	——5-10
Թիթեղ (Թէնէքէ) զոյգ սնտուկ «	—280
Զինք տախտակ թիւ 7—12 Հոլ.	— 4-10
Երկաթ Անգ. ձողաձեւ (չուպուգ) Անգ.	53—54
« Բեւեկոււ «	58—60
Տախտակ «	—92
Տ ոլորակ «	150
Ռուսիոյ «	—150
Քարփինա վարիլ 39 Հոլ.	—105
Ծծումբ (քիւքիւրտ) Խոշոր Անգ.	
Խմլուղձ ձեն. դոյդ Մա. «	253
« Պէյճ. « «	110
« Թրիէսթ « «	80
Ռօմ Անգղիոյ կալ	45
« Ամերիկա «	42
Սրատաղէխ Վէնէտ «	20
« Թրիէստ եւ Գաղղ. «	16

Աս լրագիրը շաբաթն անգամ մը կելլէ շաբաթ օրերը
Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրուիլ, Կ. Պօլիս Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը: Իսկ դուրսերը ճոգաբարձուներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Յօհաննէս աղա Մազրուտեան.
ԵԳԻՊՏՈՍ. Շահարդ աղա Այվազեան.
ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Մանուկի Սուքիաս աղա Գալուստեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էլմասեան.
ԹՈԽԱԹ. Գէորգ եւ Յօհաննէս աղայք Աբգարեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զարարեան.
ԱՏԱՆԱ. Նազարէթ աղա Շահպազեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յարութիւն աղա Պ. Ճամճեան.
ՎԱՆ. Գրիգոր Աղա Խասճանեան.
ԽԱՐԲԵՐԴ. Պ. Գէորգ Ճամհարեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Ընկերութիւն ։
ԱՏԱՊԱԶԱՐ. Մանուկի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան.
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան բղբացիլ ։

Օգնական Խմբագիր — Ա. ՄԻՀՐԴԱՏ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
Խմբագիր-Տնօրէն — Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ